

Fejlesztési lehetőségek vizsgálata Gödöllő városban

Némediné Kollár Kitti¹ – Kovács Petra²

Összefoglalás

Általános tendenciaként jelentkezett az elmúlt évek alatt, hogy a budapesti agglomerációban elhelyezkedő városok és települések jelentősége a lakóhelyválasztás szempontjából növekedést mutat. Egyre többen költöznek a fővárost körül ölelő agglomerációs településekre (leginkább a fővárosból), amit a COVID-19 járvány helyzet is erőteljesen befolyásolt. Gödöllő napjainkban is népszerű célpont a betelepülők körében. Azonban az agglomerációs települések fejlettsége között jelentős differencia figyelhető meg. Összességében elmondható, hogy Gödöllő a versenyképességi rangsorok alapján fejlett város, Budapest és agglomerációjának keleti kapuja, amely komoly térségi szerepkörrel rendelkezik. Meghatározó mint járásszékhely és népszerű letelepedési hely is a fővárosból kiköltözők számára. Jelentős hatással van a környező kisebb és vidéki jellegű településekre is, sokan naponta ingáznak munkavállalás vagy akár a szabadidő eltöltése céljából egyaránt. Jelen kutatásban arra voltunk kíváncsiak, hogy vajon mennyire fejlett Gödöllő a gazdasági és társadalmi mutatók tekintetében, illetve milyen további fejlesztési lehetőségek rejlenek a városban? Kutatásunkban célul tűztük ki, hogy a kiválasztott indikátorok alapján bemutassuk Gödöllő város jelentőségét, felmérjük a fejlettség szintjét és megvizsgáljuk a további fejlesztési lehetőségeit. A kutatás eredményei alapján fogalmaztuk meg a város lehetőségeinek nagyobb mértékű kihasználását, illetve a jövőbeni stratégiai fejlesztési irányvonalakat.

Kulcsszavak: Gödöllő, térségi szerepkör, stratégiai fejlesztés, agglomeráció

JEL: R10, R11

Examination of development opportunities in Gödöllő

Abstract

A general trend has emerged in recent years that the importance of cities and settlements located in the Budapest agglomeration for the choice of residence is increasing. More and more people are moving to agglomeration settlements surrounding Budapest (mostly from the capital), which has also been strongly influenced by the COVID-19 pandemic situation. Gödöllő is still a popular destination among the population moving in. However, there is a significant territorial difference in the level of development of agglomeration settlements. Overall, Gödöllő is a developed city based on competitiveness rankings. Gödöllő is located in Budapest and the eastern gate of its agglomeration, which has a serious regional role. It is also a defining district seat and a popular place of residence for those moving out of the capital. It also has a significant impact on the surrounding smaller settlements and rural settlements, with many commuting daily to work or even leisure. In this research we were interested in how developed Gödöllő is in terms of economic and social indicators and what further development opportunities lie in the town? In our research, we set ourselves the goal of presenting the importance of Gödöllő based on the selected indicators, assessing the level of development and examining its further development opportunities. Based on the results of this research, we formulated the greater use of the potential and the future strategic development directions.

Keywords: Gödöllő, regional role, strategic development, agglomeration

JEL: R10, R11

Bevezetés

Gödöllő város fejlesztéseinek vizsgálata esetén fontosnak tartjuk a településfejlesztés alapjait ismertetni. A településfejlesztés fogalmi meghatározása nem egyszerű feladat, hiszen a fogalomról számos eltérő változat és értelmezés ismert. Az általánosan elfogadott definíció alapján a települések a tér olyan pontjai, ahol egy emberi közösség működik, számos szereplő él és tevékenykedik a jobb életfeltételek érdekében (Enyedi, 1996; Rechnitzer, 2007). A települést szereplők alkotják, melyek közt különbséget tesz a szakirodalom magán és közhatalmi szereplők között. Többek között magán szereplők az ingatlan tulajdonosok, lakosok, pénzintézetek, befektetők és közhatalmi szereplők kormányzati és települési önkormányzati szervek (Bajnai, 2011). A települések hálózatot alkotnak, és ezen belül létrejön egy településhierarchia, ami egy különböző méretű települések közt kialakult rangsort jelent (Farkas, 2021). Összességében elmondható, hogy a központi funkciók és a területi hatókör az, ami meghatározza a hierarchikus kapcsolatok szintjeit, azok számát és az egyes szintekhez tartozó települések mennyiségét is.

A történelmi fejlődés során a központosított hatalmi rendszerrel működő országokban a településhierarchia tetején a legtöbb esetben a főváros áll. A fővárost követi az alacsonyabb szintű centrumok (megyei központi funkciókkal rendelkeznek), majd az alacsonyabb szintű központok (megyei és járásszékhelyek) melyek kisebb-nagyobb központi funkciókkal rendelkeznek. Fontos kiemelni, hogy a centrum települések esetében lényeges az arányosság megtartása az általuk kiszolgált települések számát és a népesség mennyiségi arányát tekintve. A demokratikus társadalmak estében azonban a főváros csupán a politikai és közigazgatási hierarchia élén áll, a különböző funkciók más nagyvárosok között oszlanak meg (Fekete, 2017).

A területfejlesztés mint összefoglaló kategória magába foglalja a városfejlesztést is. Azonban fontos tisztázni az ezzel kapcsolatos alapfogalmakat. Az egyik legfontosabb alapfogalom maga az urbanizáció. Az urbanizáció definíciójával szorosan összefügg Ildefonso Cerdà neve, aki elsőként fogalmazta meg mit értünk urbanizáció alatt. Az urbanisztika eszmetörténetével foglalkozott, majd 1867-ben megírta *Az urbanizáció általános elmélete* című könyvét, amelyben megfogalmazta az urbanisztika definícióját, mi szerint: az urbanisztika a városi, települési tér alakulásával és alakításával foglalkozó interdiszciplináris tudományos terület és szakmai tevékenység. Cerdà továbbá leírja, hogy az urbanisztika fogalma és az idő dimenziója elválaszthatatlanok, mivel a tér alakulása és átalakítása hosszútávú folyamat is lehet (Enyedi, 1996).

A gödöllői konkrétumokra térve általános tendenciaként jelentkezett az elmúlt évek alatt, hogy a budapesti agglomerációban elhelyezkedő városok és települések jelentősége a lakóhelyválasztás szempontjából növekedést mutat. Egyre többen költöznek a fővárost körül ölelő agglomerációs településekre (leginkább a fővárosból), amit a COVID-19 járvány helyzet is erőteljesen befolyásolt 2020 februárjától. Gödöllő napjainkban is népszerű célpont a betelepülők körében. Azonban az is elmondható, hogy az agglomerációs települések fejlettsége között jelentős differencia figyelhető meg. Összességében kirajzolódik, hogy Gödöllő a versenyképességi rangsorok alapján fejlett város, Budapest és agglomerációjának keleti kapuja, amely komoly térségi szerepkörrel rendelkezik. Meghatározó mint járásszékhely és népszerű letelepedési hely is a fővárosból kiköltözők számára. Jelentős hatással van a környező kisebb és vidéki jellegű településekre, sokan naponta ingáznak munkavállalás vagy akár a szabadidő eltöltése céljából egyaránt.

Gödöllő város bemutatása

A következőkben Gödöllő NUTS rendszer szintű besorolás alapján a LAU 1-es (települési szint) szinten betöltött szerepét fogjuk bemutatni. Gödöllő város a Közép-Magyarországi régióban, Pest-vármegyében a Gödöllői járásban helyezkedik el, Budapesttől mindössze 30 km található. Megközelíthető az M3-as autópályán, az M31-es gyorsforgalmi úton és a 3-as számú főútvonalon, valamint a Budapest-Miskolc vasútvonalon. Gödöllő fekvése medenceszerű a Rákos völgyébe, közel a Rákos-patakhöz. Gödöllő városi jogállású település, területe 62 km², népsűrűsége 523,85 fő/km². A közép-magyarországi régió magába foglalja Pest vármegyét és a fővárost, Budapestet. Település rendszere három részre tagolható: a főváros, a fővárosi agglomeráció, és Pest vármegye agglomeráción kívül eső része (Fekete, 2017). De mit is nevezünk agglomerációnak? „Az agglomeráció Budapest és egymáshoz több szállal kötődő, egymásra utalt, de közigazgatásilag megosztott térsége.” (Káposzta-Tóth, 2013; Tóth-Káposzta, 2021). Fontos megemlítenünk, hogy az agglomerációs gyűrű több mint 80 településre terjed ki, ennek a része Gödöllő is. Fejlődése összefüggésben van a főváros fejlődésével továbbá kötődik az ország azon dinamikus fejlődő részéhez, ahol a kutatás és innováció is jelen van, illetve koncentrálódik. Gödöllő a keleti szektor egyik kiemelt települése, emellett járás székhely szerepét is betölti.

A város agglomerációs elhelyezkedése következtében számos előnnyel rendelkezik. A főváros közel helyezkedik el könnyen elérhető személyautóval és tömegközlekedéssel is. Fejlett oktatási, egészségügyi és kereskedelmi intézményekkel ellátott ennek következtében jelentős térségi feladatok lát el. Továbbá vonzza az idelátogatókat és a munkavállalókat elsősorban a Budapest elérhetősége miatt. Magas a foglalkoztatottak száma és számos versenyképes vállalat működik a városban és környékén. Gödöllő része Pest vármegye felvevő piacának, azonban agglomerációs településként hátrányok is érik. A lakossági célú betelepülések következtében növekszik a zsúfoltság, illetve a gazdasági betelepülők nyomása. Továbbá növekvő gépjárműforgalom következtében nagyobb a környezetszennyezés. Foglalkoztatottság szempontjából elszívó hatása van, emiatt sorolhatjuk a bolygóvárosok kategóriájába. Azonban vitathatatlan tény, hogy kertvárosias környezete miatt vonzó a betelepülők számára.

A város kedvező fekvésű természeti és táji adottságokban gazdag. Területe átmeneti jellegű az alföldi és a középhegységi térszín közt, mind az éghajlati mind pedig talaj adottságok alapján. (Vidák, 2007). Kutatásunk szempontjából fontos, hogy a város értékeinek és adottságainak köszönhetően a népességnövekedés már a '60-as '70-es években lezajlott, majd ez a folyamat a rendszerváltás után mérséklődött, egyben nőtt a fiatalok és a magasabb végzettségűek aránya. Napjainkban Gödöllő népessége kiegyensúlyozott, leginkább az iparosodást és a fővárosból történő kiköltözés érezteti hatását (Gálosi-Haffner, 2017). A települést kellemes lakókörnyezet jellemzi a zöld, és természetes közegnek köszönhetően. Gödöllő vonzásközpontnak számít a munkavállalók tekintetében is. A foglalkoztatottság helyzete stabil, a város bővelkedik a munkalehetőségekben. A környező településekről is sok ide az ingázó. Több nagyobb vállalat is megtalálható, de ezek mellett a kisebb vállalkozások is jelen vannak, mint foglalkoztatók és bővítik a gazdasági tevékenységek körét (ITS Gödöllő Megalapozó vizsgálat – Helyzetfeltárás és helyzetelemzés, 2014). Mindezek mellett az infrastruktúrája is kedvező a városnak, hiszen mondhatjuk, hogy ideális közlekedési infrastruktúrával rendelkezik. A várost keresztül szeli a 3-as főút és az M3-as autópálya, továbbá a vasút hálózat is jól kiépített, melyet a Hatvan-Budapest Keleti pályaudvar kiemelt szakasz felújítási munkálatai is pozitívan érintettek 2022-re. A városban fejlett az intézményi ellátottság, számos iskola, óvoda és bölcsőde, valamint egészségügyi központ, múzeum és könyvtár üzemel a településen. Mindezek mellett több kulturális programnak is otthont ad.

1. ábra: Gödöllő város részei

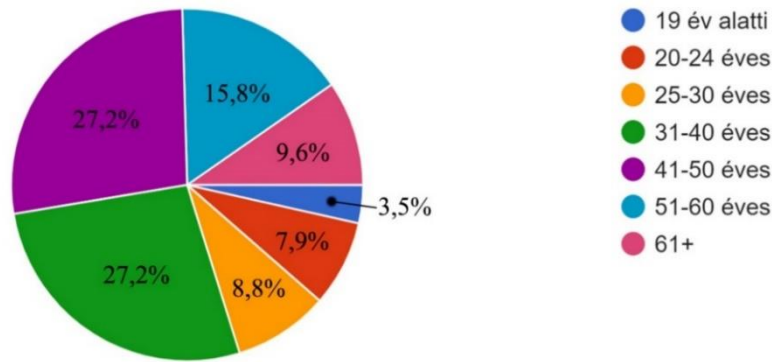
Forrás: Integrált Településfejlesztési Stratégia, 2022

A legfrissebb Integrált Településfejlesztési Stratégiában Gödöllő a tagolt városszerkezete miatt eltérő városrészekre lett felosztva, ezek a település részek az 1. ábrán láthatók. A városrészek lehatárolása során a településfejlesztési koncepciót, településszerkezeti tervet, valamint szakemberek segítségét vették alapul. A meghatározott városrészek: Központ, Egyetem, Haraszt, Kertváros, Máriabesnyő, Fenyves, Alvég, Blaha, Külterület. A településrészek köszönhetően könnyebb elosztani a támogatásokat és kijelölni a fejleszteni kívánt területeket (Integrált Területfejlesztési Stratégia, 2022).

Anyag és módszer

Jelen tanulmány alapját primer, szekunder adatbázisok és kutatások adják. A primer és szekunder kutatási eredmények jól kiegészítik egymást, így véleményünk szerint így kaptuk a legrelevánsabb eredményeket Gödöllő városfejlesztési lehetőségei kapcsán. A primer kutatásunk során célul tűztük ki, hogy mély interjút készítsünk olyan személyekkel, akik jól ismerik Gödöllőt és a város életében is fontos szerepet töltenek be.

Az interjúalanyaink között 3 a mindennapi életben aktív résztvevő/meghatározó gödöllői személyt tisztelhattunk. Az interjúk eredményeit kiegészítve kérdőív segítségével a lakosság véleményére is kíváncsiak voltunk. A kérdőívet az online közösségi felületeken osztottuk meg annak eredményében, hogy minél több emberhez eljut. Google Űrlap segítségével valósítottuk meg a felületet, amelyben 20 kérdés volt elérhető. Többek között a kérdéseink kitértek arra is, hogy a lakosság mennyire ismeri a meglévő fejlesztéseket és milyen jövőbeli változásokat látna szívesen, valamint a véleményükre is kíváncsiak voltunk a város jövőjét illetően.

2. ábra: Kitöltők korosztály szerinti megoszlása

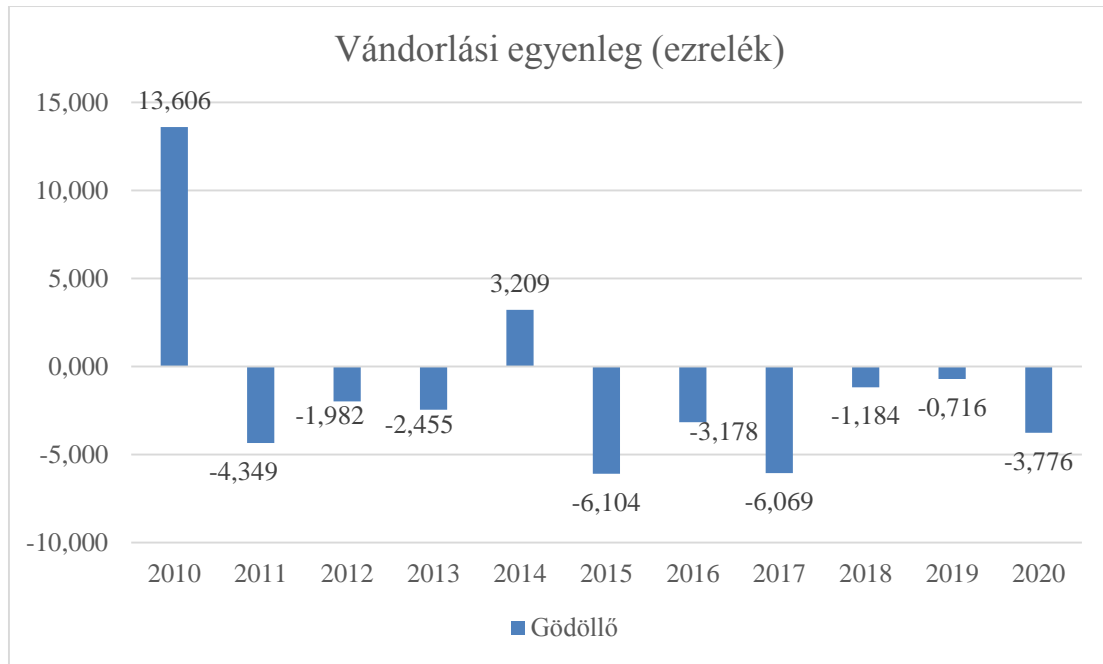
Forrás: Google Űrlapok diagram, mely a saját online kérdőív adatai alapján készült, 2022

A kérdőívre 114 válasz érkezett, a nemek szerinti megoszlását tekintve a válaszadók többsége nő összesen 69,3%-uk, 30,7% pedig férfi. A 2. ábrán látható a válaszadók korosztály szerinti megoszlása. A legtöbb válasz a 31-40 éves és a 41-50 éves korosztályból érkezett. Ezt követi az 51-60 éves korosztály, amiből a válaszok 15,8%-a érkezett. A legkevesebb választ a 19 év alattiak adták, csupán 3,5% az összes kitöltő közül. Továbbá a diagram alapján elmondható, hogy az közép és idősebb korosztály jobban ismeri a települést és jobban figyelemmel kísérik a változásokat.

A szekunder kutatási részhez az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszerből töltöttünk le az adatokat az elmúlt 10 éves időintervallumhoz kapcsolódva. A szekunder kutatásunkban a TeIR-ből letöltött adatokat Excel táblázat segítségével dolgoztuk fel, majd elemeztük. A területi folyamatok vizsgálása során a 10 éves intervallum kutatás szempontjából releváns lehet, a változások látványosabbak ezért az adatokat 2010 és 2020 közötti időszakban vizsgáltuk.

Kutatási eredmények

A vizsgálatok során Gödöllő mint agglomerációs település esetében az elérhető demográfiai mutatók közül a legalkalmasabbnak a lakónépesség számát, a természetes szaporodást, vándorlási egyenleget és az eltartottsági rátát tartottuk. A gazdasági mutatóknál megvizsgáltuk a munkanélküliségi rátát, a munkanélküliek arányát végzettségük szerint, valamint a helyi önkormányzat iparűzési adó bevételét egy lakosra vetítve, majd végezetül a vállalkozások számát. Az infrastrukturális vizsgálatánál kitérek a személygépkocsik, valamint az épített lakások számára, a közcsatorna és az ivóvízhálózatra kapcsolt lakások arányára. Gödöllő népesség változása is enyhén csökkent, hiszen 2010-es 34.396 fős lakónépesség 2020-ra 31.779 főre esett vissza, a csökkenés mértéke nem meghatározó. Az interjúk során több kontextusban is elhangzott, hogy Gödöllő város vezetésének nem célja a népesség számának növelése, legalább is nem nagy mértékben. Emiatt nem jelölnek ki újabb lakóterületeket és a külterületi telkek belterületté történő nyilvánítása sem jelentős. Ezt a népességpolitikát már több éve meghatározták és a jövőben is kitartanak mellette. Ebben a folyamatban mindemellett meghatározó szerepe lehet annak is, hogy Gödöllő főváros közeli fekvése miatt az ingatlan árak is magasak.

3. ábra: Vándorlási egyenleg Gödöllőn (ezrelék)

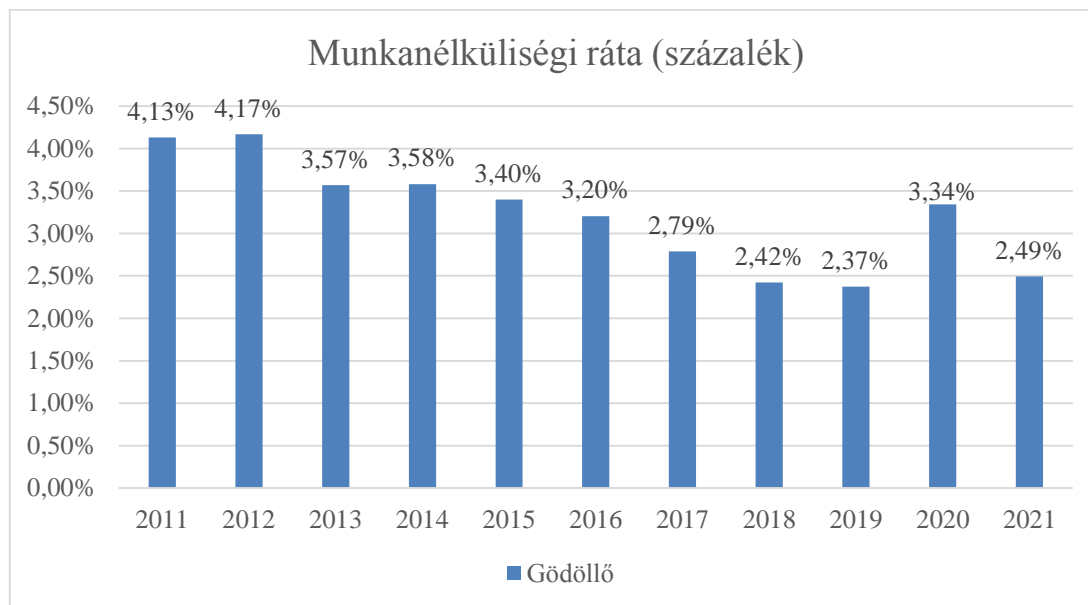
Forrás: Saját szerkesztés, TeIR adatok alapján, 2022

Demográfiai szempontból jelentős mutató a vándorlási egyenleg is, amely megmutatja, hogy az adott település népessége hány ezrelékkal nőtt vagy csökkent a belső vándorlás következtében. Ha a mutató pozitív előjelű, akkor az odavándorlások száma meghaladja az elvándorlások számát. A vándorlási egyenleg esetében is hullámzóak az adatok. 2010-ben Gödöllő vándorlási egyenlege kiugróan magas volt 13,606 ezrelék, ezt követően drasztikus visszaesés látható 2011-ben, ahol már a -4,349 ezrelék volt az érték. A két város adatai változóak, Gödöllőnek csupán két évben volt pozitív a vándorlási egyenlege 2010-ben és 2014-ben. A vándorlás elsősorban a fiatalok körében jellemző, nagyban befolyásolja a belső migrációs folyamatot például a középiskolai, de legfőképp a felsőoktatási, valamint az egészségügyi intézmények jelenléte is.

Az eltartottsági ráta a gyermek- (0–14 éves) és az idős (65 éves és annál idősebb) népesség a 15–64 éves népesség százalékában. Az eltartottsági mutatókkal a népesség korösszetételében bekövetkező változásokat lehet vizsgálni. Számítása során három kiemelt korcsoportot kell figyelembe venni: a gyermekkorúakat, a felnőtt vagy aktív korúakat és az időskorúakat. A ráta segítségével megállapítható, hogy az aktív korúakra mennyi nem aktív, vagyis eltarott személy jut. Gödöllő esetében a vizsgált tíz év alatt minden évben magasabb volt az eltartottsági ráta, a gödöllői adatok 2010-ről 2020-ra 10%-ot növekedtek, így 2020-ban már 560 eltartott fő jutott az aktív korúakra. Véleményünk szerint az eltartottsági ráta rávilágít arra, hogy a város kormegoszlását tekintve több a gyermek és az időskorú, mint a munkaképes korú. Továbbá az eltartottsági ráta alapján is megfigyelhető az előregedés, habár a gyermekkorúak aránya csökken, de ezzel párhuzamosan az időskorúak aránya növekszik, ami egyre nagyobb terhet jelent az aktív korú lakosságra.

A város gazdasági mutatói közül elsőként a munkanélküliségi rátát (a későbbiekben az iparüzési adót, az épített lakosok arányát, illetve a működő és regisztrált vállalkozások arányát is) vizsgáltuk. A következő ábrán Gödöllő munkanélküliségi rátája látható. Az adatok 2021-re mérséklődtek, ez alapján a jövőben is pozitívabb eredményekere lehet számítani. Következtetésképp elmondható, hogy Gödöllő kedvezőbb helyzetben van a munkanélküliség tekintetében mint az országos átlag. Erre a kedvező helyzetre elsősorban a főváros közelsége gyakorol nagy hatást. Budapest miatt sok

az ingázó de, Gödöllő önmagában is számos munkalehetőséget kínál több nagyvállalattal és a meglévő, valamint folyamatosan bővülő ipari parkkal. A kutatásaink alapján elmondható, hogy Gödöllőn jól képzett munkaerő koncentrálódik, amely a területi folyamatokra pozitív hatással van a jövőben.

4. ábra: Munkanélküliségi ráta (százalék)

Forrás: Saját szerkesztés, TeIR adatok alapján, 2022

A települések gazdaságában meghatározóak a bevétel tekintetében a helyi adók. A helyi adóbevételeken belül az iparüzési adó a legkiemelkedőbb. Minden évben egyre növekszik a vállalkozások száma és látható, hogy a regisztrált vállalkozások száma minden esetben meghaladja a működő vállalkozások számát. A működő vállalkozások száma körülbelül a fele a regisztrált vállalkozásoknak a településen.

Gödöllőn vizsgáltuk a személygépkocsik számát is, amely a lakosság jövedelmi helyzetéről is árulkodik. A magasabb jövedelemmel rendelkezők nagyobb valószínűséggel vásárolnak személyautót/autókat, valamint akár mindennaposan is igénybe veszik őket. A személyautók számának növekedéséből ítélve a jogosítványt szerzők száma is növekszik, ami azért lehet fontos mert sokak a lakóhelyüktől távolabb vállalnak munkát és szükséges számukra az autóval való közlekedés. Gödöllő központi elhelyezkedése ez esteben is meghatározó, mivel a jó közösségi közlekedési lehetőségeket ellenére (vasút, HÉV, autóbusz) a lakosok a kényelmesebb közlekedés érdekében mégis inkább a személyautójukat használják. A növekvő személygépjárművel közlekedők száma az agglomerációs térségekben jobban jellemző.

Primer kutatás főbb eredményei

Véleményünk szerint sokat elárul egy településről, ha az emberek szeretnek ott élni, ezért is tartottuk fontosnak, hogy kérdőívben erről is kikérjük a lakosság véleményét. A 114 válaszból csupán 2 fő jelölte, hogy egyáltalán nem szeret a városban lakni, ezzel szemben 49 fő nagyon szereti Gödöllőt. 5 fő kettesre, 19 fő hármásra, 39 fő pedig négyesre értékelte a város iránti szimpátiáját.

Összeségében a válaszadók szeretik Gödöllőt. Mindemellett tükrözi a lakosság elégedettségét is a helyi munkalehetőségekkel, szolgáltatásokkal kapcsolatban. A lakosság azon része, mely szereti a várost valószínűleg hosszabb távon Gödöllőn fog maradni, amivel a helyi társadalmat, valamint a gazdaságot is erősíti. Közismert, hogy sokan a városon belül vagy annak környékén helyezkednek el és jövedelmük nagy arányát a városban költik el. A lakosság munkahelyére irányuló kérdése alapján kiderült, hogy az itt élők többségének a városon belül található a munkahelye. A kitöltők több mint 52%-a vagyis 60 fő Gödöllőn helyezkedett el, ezzel szemben több mint 47% vagyis 54 fő ingázik munkahelyére. Ez azt mutatja, hogy a város bővelkedik munkalehetőségekben, de így is sok az ingázó, akik a környező településekre vagy Budapestre járnak dolgozni. Mindemellett nem csak a munkaerő mobilitására, hanem a főváros meghatározó térbeli szerepére is enged következtetni.

Fontos prioritásként jelent meg, hogy több oktatási intézmény is megtalálható Gödöllőn, alap, közép- és felsőfokú intézmények, melyek számos munkalehetőséget biztosítanak. Mindemelett 2023-ra elmondható, hogy magas az iparban dolgozók aránya. Gödöllő fejlett iparral rendelkezik, az itt lévő vállalatok nem csak a helyi lakosságnak nyújtanak munkalehetőségeket, hanem a környező településen élőknek is. Továbbá a szolgáltatásban dolgozók magas aránya egyúttal azt is bizonyítja, hogy a lakosságnak igénye van különböző típusú szolgáltatások igénybevételére. Hiszen többnyire ki is használják azokat, valamint többnyire elégedettek is a színvonalal.

Fontosnak tartottuk felmérni, hogy a lakosság mennyire ismeri az elmúlt évek megvalósult fejlesztéseit a városban, melyikről hallottak már ezek közül.

1. táblázat: A leggyakoribb válaszok a megvalósult fejlesztésekkel kapcsolatban (db)

A leggyakoribb válaszok a megvalósult fejlesztésekkel kapcsolatban (db)	
Uszoda	62
Vasútállomás és felüljáró	57
Kerékpárút	37
Főtér	28
Futópálya	7
Vívóterem	5
Arborétum	4

Forrás: Saját szerkesztés, a saját online kérdőív adatai alapján készült, 2022

A 1. táblázatban a kitöltők által megadott leggyakoribb válaszok láthatóak, a kitöltők egyszerre több dolgot is felsoroltak. A válaszokban a legtöbben az uszodát említették, összesen 62-szer a 94 válaszból, ezt követte a vasútállomás felújítása és az ott megtalálható felüljáró megépítése. Valamint az új kerékpárutakat és a városközpont főterét írták meg válaszaikban a legtöbben. A táblázat alapján a legkevesebben a futókört írták 7 fő, a vívótermet 5 fő és az arborétum fejlesztését 4 fő. Mindezen túl a kitöltők más megvalósult fejlesztéseket is felsoroltak, többek közt az új közlekedési lámpákat, útfelújításokat (Dózsa György út, Testvérvárosok-Hunyadi-Blaháné u., Fürdő u.). Továbbá a felsorolásukban megemlítették az iskolai- óvodai és bölcsődei felújításokat és a város energetikai korszerűsítését az intézmények, közvilágítások esetében. Illetve egy-két válaszban már említésre került az M3-as felhajtó kanyarodó sávja, a Királyi Váró fejlesztése és az asztalitenisz csarnok,

amely jelentős mértékben hozzá járul a városi aktív sportélethez. Pár válaszadó pedig a kikapcsolódási lehetőségeket emelte ki, mint például új éttermek, kávézók és a helyi programok változatosságát. A kitöltők kifejezetten részletes válaszokat adtak, ami arra enged következtetni, hogy nyomon követik a város mindennapi életét és fejlődését. Az eredményekből egyértelműen látszik, hogy a gödöllői lakosság számára a közlekedési infrastruktúra a legmeghatározóbb. A kérdőíves válaszok alapján a többség pozitívan ítéli meg Budapest közelségét, előnyösnek tartják többek között a munkalehetőség, oktatás és a szolgáltatások szempontjából is. Úgy vélik könnyen megközelíthető személyautóval és tömegközlekedéssel egyaránt. Pozitívumnak tartják a főváros közelségét, legfőképp a munkahelyek szempontjából. Viszont hátrányként jelölték meg, hogy az ingázók miatt zsúfolttá válnak az úthálózatok, közlekedési fennakadások jönnek létre a terhelt időszakokban, illetve magasak az ingatlanárak. Valamint néhány válaszadó úgy vélte, hogy Budapest gazdasági fejlettsége és fejlesztése a gödöllői fejlesztési forrásokkal nem áll egyenes arányban.

5. ábra: Szófelhő diagram Gödöllőről

Forrás: Saját szerkesztés, a saját online kérdőív adatai alapján készült, 2022

Gödöllő estében fontos szót ejteni a turizmusról, mivel több jelentős turisztikai attrakcióval rendelkezik a város. A lakosság véleménye szerint a település turizmusa nincs rossz helyzetben, így részben elégedett vele, viszont egyetértés volt abban, hogy további beavatkozásokat igényel. Az 5. ábrán egy szófelhő diagram látható, melynek összetevőit a kérdőív kitöltők írták meg. A szófelhő alapján látható, hogy mely szavakra gondolnak elsődlegesen az emberek Gödöllő hallatán. Legtöbbször a város az otthont, a családot jelenti, sokan válaszolták a kastélyt, valamint Sissi királynét, ami szintén arra enged következtetni, hogy a Királyi Kastély a fő és egyben meghatározó turisztikai attrakciója Gödöllőnek. A kitöltők többsége pozitív szavakkal válaszolt, mint például az értékek, kultúra, nyugalom. A kastélyon kívül a város többi nevezetességét is megemlézték, ide tartozik a HÉV, a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, a parokok és zöld részek megléte is. A szófelhő alapján is arra lehet következtetni, hogy az itt élők szeretik a várost, pozitív gondolatok jutnak az eszükbe. Valamint arra is rávilágít, hogy mely dolgokról ismert a település. A település jövőjével

kapcsolatban 98 fő írta meg véleményét. Többségük szerint a város helyzete stagnálni fog a jövőben. A kitöltők közül egyesek bizakodóak, több lehetőséget is látnak a turizmus fejlődésében, valamint az ide érkező egyetemistákban. Mindezek által a válaszadók egy része pozitívan tekint a jövőre, szerintük a város tovább fog fejlődni, de lassabb mértékben. Másrésztől voltak, akik borúsabban látják a település jövőjét. Tartanak a túl sok betelepülőtől, ami miatt szerintük zsúfolttá válik a város, valamint az előregedő népességtől és a városon belüli közlekedést is hátráltatónak ítélték meg. A válaszokból ítélve a jövőt illetően a többség stagnálást és lassú fejlődés vár a jövőben, ellenben a válaszadók egy része szerint várható pozitív irányú fejlődés. A város jövőjéhez tartozik, hogy a helyiek elégedett-e annyira, hogy a jövőben is a településen maradjanak. Ezért az utolsó kérdésink során arra kerestük a választ, hogy a továbbra is Gödöllőn terveznek-e majd élni. 111 válasz érkezett melyből 90 fő, 81,1% gondolja úgy, hogy a későbbiekben is a városban fog maradni és 21 fő a kitöltők 18,9% nem tervez Gödöllőn maradni a jövőben. Következtetésképp elmondható, hogy a lakosság nagy része mostanság is szeret a városban élni, elégedett a szolgáltatásaival, ezért szívesen is maradnak hosszabb távon is a településen.

Összeségében a kérdőív válaszaiból ítélve a helyiek szeretik Gödöllőt, viszonylag magas végzettséggel és életszínvonallal rendelkeznek, akik nyomon követik a fejlesztéseket és foglalkoznak a város mindennapi életével. Többször elégedettek a település által nyújtotta lehetőségekkel, azonban számos fejlesztési lehetőségre is felhívták a figyelmet, például a közlekedéssel és a kulturális programokkal kapcsolatban.

Következtetések és javaslatok

Első következtetésként megfogalmazható, hogy Gödöllő város a betelepülők számára vonzó a vizsgált időszakban. Budapest közelsége és az elérhető szolgáltatások miatt ez bebizonyosodott. A vizsgált 10 évben a betelepülők száma növekedett. Fontos megemlíteni, hogy Gödöllőt a demográfiai mutatók alapján az előregedés jellemzi, gazdasága és infrastruktúrája stabil és meghatározó, ami mind a kérdőívben mind pedig az interjúkból kiderült. Egyértelmű, hogy Gödöllőnek egyre nagyobb jelentősége van az agglomeráción belül, a térségi szerepkör növekvő tendenciát mutat. A betelepülők számára vonzó, az ingázás szempontjából is előnyös, azonban már helyben is egyre több munkalehetőség és szolgáltatás elérhető: többek között kiemelkedő az oktatás és kereskedelem. A városvezetés szeretné, ha Gödöllő továbbra is zöld város lenne, ezért igyekszik óvni annak környezetét és természeti értékeit. Emiatt több módon is szabályozzák a belterületek számának növelését, ami viszont az új telken építkezők számára okoz a jövőben nehézséget. Egyetértünk a városvezetéssel, hogy ilyen módon szabályozzák a zöldterületek bevonását, hiszen Gödöllő egyik fő ismertetője a rendkívül sok zöldterülete, aminek szépségét meg kell őrizni.

A város turisztikai vonzereje is fejlesztésre szorul, amely szintén bebizonyosodott. Ezt bizonyítják elsősorban a primer kutatások alatt készített interjúk, de a lakossági kérdőív is rávilágít a problémára. Kutatásunk igazolja, hogy a város turizmusa jelenleg stagnáló helyzetben. A meglévő turisztikai erőforrások nincsenek jól kihasználva, hiszen Gödöllő turizmusa elsősorban a kastélyra koncentrálódik. Véleményünk szerint érdemes lenne a többi turisztikai attrakcióra is nagyobb figyelmet fordítani. Érdemes megemlíteni, hogy az ide látogatók egy napnál többet általában nem töltenek el Gödöllőn. Megoldásként szolgálhat a jobb térségi vagy városi marketing, valamint javasolt lenne hangsúlyozni a már meglévő attrakciókat, illetve szükséges lehetne a jövőben a programok és rendezvények kínálatának bővítése. Mindemellett érdemes lenne egy komplex több napos

turisztikai csomagot kínálni az idelátogatók számára (2-3 napra koncentrálni). Az általunk összeállított turisztikai csomag 2 teljes napot fed le, valamint leginkább a májustól szeptemberig tartó időszakra vonatkozik. Az ide látogatók megtekinthetik a Királyi Kastélyt és a Királyi Várót, valamint a Városi Múzeumot. Délutáni programnak kiválóan alkalmas az Arborétum meglátogatása, amely egy ökoturisztikai látogatóközponttá fejlődött az utóbbi időszakban és több órányi kellemes kikapcsolódást nyújt. Továbbá érdemes lehet a környező településekre is ellátogatni, például Veresegyházon a Medveotthonba. Domonyvölgyben kirándulni és strandolni is van lehetőség, a Lázár Lovasparkban lovasbemutatókat tekinthetnek meg. Mogyoródon a Hungaroring mellett egy vízipark is található.

A harmadik javaslatunk alapján megfogalmazható, hogy Gödöllő városon belüli közlekedése javítandó. A kérdőívre érkező válaszokban a legtöbben a város közeledését kifogásolták és ezzel kapcsolatban fogalmaztak meg fejlesztési elképzeléseket. Valóban a közlekedést nem könnyíti meg a városon áthaladó forgalom, valamint a HÉV sem (amely ketté szeli a várost), csúcsidőben különösen nehezen járható a település. A lakosságnak az elkerülő útra van a legnagyobb igénye, valamint arra, hogy a HÉV ne hátráltassa a személygépkocsi forgalmat a városközpontban. Habár az elkerülő út jelentené a legnagyobb megoldást és már tervek is készültek róla, hatalmas beruházást jelentene, amire az önkormányzatnak jelenleg nem áll rendelkezésére elegendő forrása. Ugyan ez mondható el a HÉV-ről is, sajnos ezekre a közlekedési fejlesztésekre csak több év távlatában kerülhet sor. Véleményünk szerint sokat segítené a helyzetet, ha a lakosság többsége a személyautó helyett a tömegközlekedést használná, ami nem mellesleg a légszennyezettség szempontjából is előnyös lenne. A Covid-19 járvány következtében az emberek tömegközlekedési használat hajlandóságának a növelése a fő cél.

Az ipari park kapcsán elmondható, hogy Gödöllő város ipari parkjában elhelyezendő multinacionális vállalatok meghatározóak a térségben elérhető munkalehetőségek szempontjából. A város gazdasága jelentős, nem csak munkalehetőségek szempontjából, hanem bevételi forrás tekintetében is. Az iparűzési adó az egyik legnagyobb önkormányzati bevételi forrás. Több nagy vállalat is megtalálható Gödöllőn, többnyire gyógyszeripari cégek, mint például a GSK, Human BioPlazma, továbbá a város nagy foglalkoztatói közé tartozik az egyetem és mindezek mellett erős a KKV szféra is. A helyi gazdaság tovább fejlesztése érdekében növelni lehetne a beruházási vonzerőt és a beruházási kedvet, véleményünk alapján további önkormányzati adókedvezményeket lehetne biztosítani ennek érdekében.

Összefoglalás

Végkonklúzióként megfogalmazható, hogy Gödöllő város egyik legnagyobb előnye az elhelyezkedése. Habár népessége jelenleg az elöregedést mutatja, gazdasága és infrastruktúrája meglehetősen fejlett. Jelen kutatási eredmények alapján, mind a szekunder, mind pedig a primer eredményeket figyelembe véve jól kirajzolódik, hogy Gödöllő egy jól prosperáló város. Gazdasági, társadalmi és infrastrukturális szempontból egy élhető település, amelyben a főváros közelsége meghatározó és az ebből származó pozitív externáliák is megjelennek. Az elvégzett kutatásunkból kiderült, hogy a turizmus és a városon belüli közlekedés esetében van a legnagyobb szükség a jövőbeni fejlesztési beavatkozásokra. Jelen kutatási eredményeket aktuálisnak tartjuk azok számára, akik szeretnék megismerni Gödöllő város jelenlegi helyzetét és fejlődési potenciálját, továbbá véleményünk szerint segítséget nyújthat a megfelelő stratégiai fejlesztési irány kialakításában. A jövőre vonatkozóan szándékunkban áll a kutatás további bővítése, külön-külön kitérve minden ágazatra és azok részletes fejlesztési tervére a városban.

Hivatkozott források

- Bajnai, L. (2011): Az épített örökség integrált védelme az operatív városfejlesztés eszköztárával. Doktori (Phd) értekezés. Budapest, Scholar Kiadó.
- Enyedi, Gy. (1996): Regionális folyamatok Magyarországon az átmenet időszakában. Tér és Társadalom, 10(2–3), 244. DOI: <https://doi.org/10.17649/TET.10.2-3.384>.
- Európai Bizottság (2020): Fenntartható Városfejlesztési Stratégiák Kézikönyve. Luxemburg, az Európai Unió Kiadóhivatala, p. 9–10.
- Farkas, T. (2021): The Role of the Social Capital in Rural Development. Case Study Analysis of Village Research Camps in Romania and Hungary, European Countryside, 13(3), 584–598. (2021) DOI: <https://doi.org/10.2478/euco-2021-0033>.
- Fekete, D. (2017): Nagyvárosi régiók gazdasági kormányzása – Új megközelítések európai járműipari központok elemzésével. Doktori (Phd) értekezés, p. 43–44.
- Gálosi-Kovács, B. – Haffner, T. (2017): A területfejlesztés intézményrendszerének változása Magyarországon. Területfejlesztés és Innováció, 11(1), 22–32.
- Gödöllő Város Polgármestere (2022): Előterjesztés a Képviselő-testület 2022. június 16-i ülésére – Javaslat Gödöllő Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája (2022-2027) elkészült megalapozó vizsgálatának elfogadására. p. 89–90.
- ITS Gödöllő Megalapító vizsgálat (2014): Helyzetfeltárás és helyzetelemzés, p. 85.
- Káposzta, J. – Tóth, T. (2013): Regionális és vidékfejlesztési ismeretek – Elméleti jegyzet. Debrecen, Debreceni Egyetem Agrár- és Gazdálkodástudományok Centruma, p. 102–103.
- Tóth, T. – Káposzta, J. (2021): Successful management of settlements to boost rural development. European Countryside, 13(4), 819–833. DOI: <https://doi.org/10.2478/euco-2021-0044>.
- Rechnitzer, J. (2007): Település és fejlesztés – A közszolgáltatások hatékonyságának növelése a területfejlesztésben. Budapest, KSzK ROP 3.1.1. Programigazgatóság, p. 15.
- Vidák, B. (2017): Gödöllő Településfejlesztése, városmarketing tevékenysége és imázs vizsgálata. Szakdolgozat, p. 11–15.
1996. évi XXI. törvény: A területfejlesztésről és a területrendezésről <https://njt.hu/jogszabaly/1996-21-00-00>
- Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer (TeIR): 2010–2020. <https://www.teir.hu/>
- Az ember mindenekelőtt, a zöld és élhető városokért <https://www.eea.europa.eu/hu/jelzesek/jelzesek-2016/interju/2016az-ember-mindenekelott201d-a-zold>

Szerző(k)

Némediné Kollár Kitti

ORCID [0000-0003-4368-3932](https://orcid.org/0000-0003-4368-3932)

egyetemi docens

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet

E-mail: nemedine.kollar.kitti@uni-mate.hu

Kovács Petra

ORCID [0009-0004-5598-5932](https://orcid.org/0009-0004-5598-5932)

egyetemi BSc hallgató (vidékfejlesztési agrármérnök alapszak)

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet

E-mail: kpetra0810@gmail.com

A folyóíratra a Creative Commons 4.0 standard licenc alábbi típusa vonatkozik:

[CC-BY-NC-ND4.0.](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

